



ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS

avaliku teabe asjas nr. 2.1-3/16/102

Vaideotsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni juhtivinspektor Merit Valgjärv,
Vaideotsuse tegemise aeg ja koht	26.02.2016 Tallinn
Vaide esitamise aeg	15.01.2016 (registreeritud 18.01.2016)
Teabevaldaja	Sotsiaalministeerium Gonsiori 29 Tallinn 15027 e-post: info@sm.ee
Teabevaldaja vasutav isik	kantsler
Vaide esitaja (teabenõudja)	MTÜ Eesti Ravimihulgimüüjate Liit (edaspidi <i>ERHL</i>) Vae 16 Laagri alevik Saue vald Harju maakond, 76401 E-post: Kristjan.Vilosius@magnum.ee Teet.Torgo@rhl.ee

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lõike 1, § 51 lõike 1 punkti 1, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 1 ja 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 3 alusel

otsustan:

- 1) teen vaideotsuse rahuldada vaie täielikult;
- 2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
hinnata 15.12.2015 teabenõudega soovitud Euroopa Komisjoni päringut Eesti Vabariigile seoses 1,5 aasta jooksul ravimisektoris kehtestatud omandipiirangutega (konsulteerida vajadusel Euroopa Komisjoniga) ja Eesti Vabariigi vastust komisjoni päringule, väljastada teabest juurdepääsupiiranguta osa ning põhjendada juurdepääsupiiranguga osa väljastamata jätmist.
- 3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 11.03.2016.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspeksioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspeksiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspeksioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

15.12.2015. a pöördus ERHL e-kirja teel teabenõudega Sotsiaalministeeriumi poole Teabenõudest sisust lähtuvalt taotles ERHL: Euroopa Komisjoni päringut või päringuid Eesti Vabariigile seoses 1,5 aasta jooksul ravimisektoris kehtestatud omandipiirangutega ja Eesti Vabariigi vastuseid komisjoni asjakohas(t)ele päringu(te)le.

22.12.2015. a e-kirja teel saadetud vastusega keeldus Sotsiaalministeerium teabenõude täitmisest kuna tegemist on ministeeriumi hinnangul juurdepääsupiiranguga teabega.

15.01.2016 esitas ERHL vaide Andmekaitse Inspeksioonile.

VAIDE ESITAJA PÕHJENDUSED:

I. *Teabenõude täitmisest keeldumise asjaolud*

1) *15.12.2015. a pöördus ERHL e-kirja teel teabenõudega Sotsiaalministeeriumi poole (lisa 1).*

Teabenõudes selgitas ERHL, et liidule teadaolevalt on Euroopa Komisjon pöördunud Eesti Vabariigi poole päringuga, milles soovitakse riigilt selgitusi seoses ravimisektoris viimase 1,5 aasta jooksul kehtestatud omandipiirangutega. Liidule teadaolevalt on Eesti Vabariik komisjoni päringule ka kirjalikult vastanud. ERHL palus Sotsiaalministeeriumil eelnimetatud teave väljastada.

Teabenõudest sisust lähtuvalt taotles ERHL:

1.1) *Euroopa Komisjoni päringut või päringuid Eesti Vabariigile seoses 1,5 aasta jooksul ravimisektoris kehtestatud omandipiirangutega ja*

1.2) *Eesti Vabariigi vastuseid komisjoni asjakohas(t)ele päringu(te)le.*

2) *22.12.2015. a e-kirja teel saadetud vastusega keeldus Sotsiaalministeerium teabenõude täitmisest (lisa 2).*

Ministeerium põhjendab keeldumist järgnevalt:

2.1) *Euroopa Komisjoni poolt Eesti Vabariigile esitatud päringu(te) väljastamisest keeldumise aluse ja põhjusena nimetas Sotsiaalministeerium, et vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001 üldsusele juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele artiklile 4(2) on Euroopa Komisjoni päringud EU Piloti raames salastatud.*

2.2) *Eesti Vabariigi poolt Euroopa Komisjoni päringutele saadetud Sotsiaalministeeriumi vastus(t)e väljastamisest keeldumise aluseks märkis Sotsiaalministeerium AvTS § 35 lg*

1 p 3.¹

Keeldumise põhjendusena selgitas ministeerium, et Eesti Vabariigi vastus(t)el on avaldamise piirang, kuna see sisaldavat ka EU Piloti raames esitatud Euroopa Komisjoni päringu materjali.

Täiendavalt märkis ministeerium, et ei saa avaldada vastus(t)e sisu, kuna tegemist olevat Euroopa Komisjoni poolelioleva menetlusega ning vastus(t)e näol olevat tegemist sisendiga EU Pilot andmebaasi, mis kuulub Euroopa Komisjoni vastutusvaldkonda.

Kuna Sotsiaalministeerium keeldus teabenõude erinevate osade täitmisest erinevatele põhjendustele ja asjaoludele tuginedes, siis käsitleb ka ERHL alljärgnevalt vastavaid teabenõude täitmisest keeldumise komponente eraldi.

II. Põhjused, miks ERHL leiab, et teabenõude täitmisest keeldumine rikub tema õigusi

ERHL leiab, et teabenõude täitmisest keeldumisega on Sotsiaalministeerium rikkunud liidu õigusi ning piiranud vabadusi.

3.1) Teabenõude täitmisest keeldumine Euroopa Komisjoni poolt Eesti Vabariigile saadetud päringu(te) osas on põhjendamata ja seetõttu õigusvastane.

3.1.1) Sotsiaalministeerium ei ole teabenõude täitmisest keeldumise põhjenduses märkinud keeldumise õiguslikku alust² viitega AvTS konkreetsele sättele.

Ministeerium selgitab üksnes, et Euroopa Komisjoni päringud EU Piloti raames on salastatud, tulenevalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 art-st 4(2).

Õigusliku aluse puudumise tõttu ministeeriumi põhjendustes on vaide esitajal keerukas teabenõude täitmisest keeldumise võimaliku õigusvastasuse või õiguspärasuse osas lõplikku seisukohta kujundada. Kuna keeldumise õiguspärasus jääb selle keeldumise põhjenduste puuduste tõttu kontrollimatuks, tuleb teabenõude täitmisest keeldumist pidada õigusvastaseks AvTS § 23 lg-s 3 sätestatud põhjendatuse nõudele mittevastavuse tõttu.

3.2.1) Kuigi Sotsiaalministeerium selgitab, et vastavalt ministeeriumi poolt viidatud EL määruse sättele olevat tegemist salastatud informatsiooniga, tuleb märkida, et üksnes teabele kehtestatud juurdepääsupiirang ei loo automaatselt alust teabenõude täitmisest keeldumiseks. AvTS §-s 23 lõigetes 1 ja 2 sätestatud teabenõude täitmisest keeldumise aluste rakendamiseks tuleks aluse kohaldamise eelduseks olevaid asjaolusid ja nende kohaldatavust teabenõude esitaja suhtes eraldi kontrollida ning nende esinemise korral teabenõude täitmisest keeldumist asjakohases ulatuses vastavalt ka põhjendada.

Seda ministeerium käesoleval juhul teinud ei ole, mistõttu teabenõude täitmisest keeldumine ei vasta ka AvTS § 23 lg-s 3 sätestatud põhjendatuse nõudele.

3.1.3) ERHL-le jääb teabenõude täitmisest keeldumise põhjendusena mõistetamatuks ka ministeeriumi poolt esitatud selgitus, et: “/.../ Euroopa Komisjoni päringud EU Piloti raames on salastatud, tulenevalt /.../ määruse /.../ artiklist 4(2)”

Ministeeriumi põhjendusest nähtub, et ilmselt on Sotsiaalministeerium teabevaldajana saanud teabe infokanali “EU Pilot” kaudu ning et igasugune selle kanali kaudu või muul viisil selle kanali raamistikus saadav teave peaks vastavalt ministeeriumi poolt viidatud määruse sättele olema piiratud juurdepääsuga.

Sotsiaalministeeriumi seesugust põhjendust ei saa pidada õiguspäraseks juba ministeeriumi enda poolt viidatud sätte valguses. Vastavalt määruse (EÜ) 1049/2001 artikkel 4 lõikele 2:

“Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

- füüsilise või juriidilise isiku ärihuve, sealhulgas intellektuaalomandit,
- kohtumenetlust ja õigusnõustamist,

¹ Vastavalt AvTS § 35 lg 1 p-le 3 on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe, mille avalikuks tulek kahjustaks riigi välissuhtlemist.

² Teabenõude täitmisest keeldumise alused sätestab AvTS § 23.

- kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki, välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukuid üldisi huve.” Ükski viidatud sättes nimetatud asjaoludest ei võimalda teabele juurdepääsu piiramist seetõttu, et teabevaldaja on päringu saanud või päring on esitatud EU Piloti kui teabe esitamise raamistiku kaudu.

Samuti ei nähtu sättest nõuet, mille alusel saata väita, et säte kohustab kehtestama juurdepääsupiirangu nimeliselt EU Piloti infosüsteemis sisalduvale informatsioonile.

Vastavalt Euroopa Komisjoni poolt internetis avaldatud kokkuvõtlikule informatsioonile on EU Piloti näol tegemist süsteemiga, mille eesmärk on lahendada Euroopa Liidu õiguse ja siseriikliku õiguse vastavusprobleeme, ilma et peaks algatama rikkumismenetlust. Süsteem põhineb veebilehel, mida komisjon ja liikmeriikide valitsused kasutavad, et jagada konkreetsete kaasuste põhist informatsiooni ning pakkuda liikmesriikidele võimalust parandada vabatahtlike tegevuste kaudu võimalikke rikkumise olukordi.³ Ei Sotsiaalministeeriumi poolt viidatud määruse sättest ega Euroopa Komisjoni poolt avaldatud ERHL-le mõistlikult kättesaadavast informatsioonist ei selgu, et igasugune EU Piloti raames edastatav informatsioon on alati ja automaatselt piiratud juurdepääsuga.

Seetõttu jääb ministeeriumi väide teabele kehtestatud juurdepääsupiirangutest paljasõnaliseks ja põhjendamatuks.

Lisaks käsitleb ministeeriumi poolt viidatud määruse säte dokumentidele juurdepääsu keelamise alusena väga erinevaid asjaolusid. Ministeeriumi põhjendustest ei selgu, missugune neist asjaoludest ning mil viisil on käesoleval juhul tinginud teabe salastamise, kes on juurdepääsupiirangu kehtestanud ning kuidas see omakorda võiks põhjustada ERHL teabenõude täitmisest keeldumise AvTS alusel.

Rõhutama peab kindlasti asjaolu, et viidatud säte ei kehtesta teabele absoluutset juurdepääsupiirangut, vaid seab selle rakendamise sõltuvusse ülekaaluka avaliku huvi kriteeriumist.

ERHL ei sea käesolevaga kahtluse alla Euroopa Komisjoni õigust asjakohase aluse esinemise korral teabele juurdepääsupiirangute kehtestamiseks. Küll aga jääb mõistetamatuks Sotsiaalministeeriumi poolt esitatud teabenõude täitmisest keeldumise alused ja põhjendus.

Kuna Sotsiaalministeeriumi põhjendustest ei selgu teabenõude täitmisest keeldumise sisulist põhjendust ega sellele vastavat õiguslikku alust, samuti seda, kes, missugusel alusel, vormis ja tähtajaks on kehtestanud juurdepääsupiirangu ERHL poolt taotletavale teabele, siis on teabenõude täitmisest keeldumine põhjendamata ja seetõttu ka õigusvastane.

Vastavas osas peaks Sotsiaalministeerium uuesti otsustama teabenõude täitmise ning võimaliku negatiivse otsuse tegemisel põhjendama mittetäitmist seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

3.2) Teabenõude täitmisest keeldumine Eesti Vabariigi poolt Euroopa Komisjoni päringule saadetud vastus(t)e osas on põhjendamata ja seetõttu õigusvastane.

Õigusvastaseks tuleb pidada ka teabele kehtestatud juurdepääsupiiranguid või alternatiivselt juurdepääsupiirangute kohaldamise ning asjakohastes piirides ka teabenõude täitmisest keeldumise ulatust.

3.2.1) Sarnaselt punktis 3.1.1 selgitatuga ei ole Sotsiaalministeerium ka Eesti Vabariigi poolt Euroopa Komisjoni päringu(te)le saadetud vastus(t)e osas teabenõude täitmisest keeldumise õiguslikku alust märkinud.

Õigusliku aluse puudumise tõttu ministeeriumi põhjendustes on vaide esitajal ka siinjuures keerukas teabenõude täitmisest keeldumise võimaliku õigusvastasuse või õiguspärasuse osas lõplikku seisukohta kujundada. AvTS § 23 lg 3 kohaselt nõutava põhjenduse puudumine muudab teabenõude täitmisest keeldumise õiguspärasuse kontrollimise sisuliselt võimatuks.

3.2.2) Teabenõude täitmisest keeldumise õiguspärasust ei võimalda kontrollida ka ministeeriumi täiendav selgitus, et Eesti Vabariigi poolt komisjonile esitatud vastustele on kehtestatud juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p 3 alusel.

Sarnaselt punktis 3.2.1 selgitatuga tuleb ka siinjuures rõhutada, et ainuüksi teabele juurdepääsupiirangu kehtestamise fakt ei saa olla aluseks teabenõude täitmisest keeldumisele. Ka käesoleval juhul ei ole ministeerium selgitanud, missuguste AvTS-is sätestatud teabenõude täitmisest keeldumise aluste kohaldamise eelduseks olevate eluliste asjaolude esinemine õigustab teabenõude täitmisest keeldumist.

3.2.3) Teabenõude täitmisest keeldumise õiguspärasuse seab veelgi enam kahtluse alla ministeeriumi täiendav selgitus, mille kohaselt tingis teabele juurdepääsupiirangu kehtestamise asjaolu, et Sotsiaalministeeriumi vastus Euroopa Komisjonile sisaldab EU Pilot raames esitatud Euroopa Komisjoni päringu materjali. Veenvalt ei mõju ka täpsustus, mille kohaselt annab teabenõude täitmisest keeldumiseks täiendava aluse asjaolu, et tegemist olewat Euroopa Komisjoni poolelioleva menetlusega, mille vastus omakorda olewat samuti sisendiks EU Pilot andmebaasi.

Sisuselt väidab ministeerium, et Sotsiaalministeeriumi poolt Euroopa Komisjonile antud selgitused on piiratud juurdepääsuga ja neid ei saa ERHL-le teabenõude korras välja anda kuna:

- Eesti Vabariigi poolt komisjonile antud vastusest osa sisaldab piiratud juurdepääsuga teavet (väidetavalt on piiratud juurdepääsuga Euroopa Komisjoni päringu sisu kordav info),
- Eesti Vabariigi vastus Euroopa Komisjonile on edastatud piiratud juurdepääsuga teabekanalil (EU Pilot) kaudu, ja
- Euroopa Komisjonile vastuse andmine on osa menetlusest, mille tulemusena tekkiv dokument kantakse piiratud juurdepääsuga infosüsteemi (EU Pilot).

Seesuguse selgituse valguses leiab ERHL, et õigusvastaseks tuleb pidada nii teabenõude täitmisest keeldumist kui ka vastavale teabele juurdepääsupiirangu kehtestamist.

Esmalt tuleb kordusena märkida, et jääb selgusetuks, missugusel alusel käsitleb ministeerium teabe edastamist EU Pilot süsteemi kaudu kui teabele automaatselt juurdepääsupiirangut loovat asjaolu, mis omakorda võiks saada aluseks teabenõude täitmisest keeldumisele.

Kordamata punktis 3.1.3 esitatud selgitusi EU Pilot süsteemi kohta leiab ERHL, et nii teabele AvTS § 35 lg 1 p 3 alusel juurdepääsupiirangu kehtestamine kui ka selle teabe osas teabenõude täitmisest keeldumine võivad mõlemad õigusliku aluse puudumise tõttu olla õigusvastased.

Kui teabele juurdepääsupiirangu kehtestamine peaks Euroopa Komisjoni päringu sisu kordavas osas siiski osutama isegi osaliselt põhjendatuks, siis tuleb ministeeriumi keeldumist teabenõude täitmisest ikkagi pidada õigusvastaseks seetõttu, et keeldumist ei ole nõuetekohaselt ja kehtivale õigusele tuginevalt põhjendatud.

3.2.4) Kindlasti ei saa aga nõustuda ministeeriumi käsithusega, mille kohaselt võiks juurdepääsupiirang laieneda sellele osale teabest, milles ministeerium selgitab Euroopa Komisjonile Eesti seisukohti.

Vastavalt AvTS § 38 lg-le 2 tuleb juhul, kui asutusesiseseks tunnistatud teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemise, tagada juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti.

ERHL on seisukohal, et isegi kui Eesti Vabariigi vastuses käsitleda juurdepääsupiirangu alla kuuluvaks Euroopa Komisjoni päringute osa, siis kindlasti ei saa sellel alusel kehtestatud juurdepääsupiirang laieneda Eesti Vabariigi poolt antud selgitustele ning taotletav informatsioon tuleks teabenõudjale väljastada viisil, mis tagab juurdepääsupiiranguta informatsiooni avalikustamise.

Jättes kõrvale ministeeriumi paljasõnalised selgitused selle kohta, et teabele juurdepääsupiirangu aluseks võiks olla üksnes EU Pilot süsteemi kaudu teabe edastamise fakt, ei ole ka ministeerium ise esitanud ühtegi muud põhjendust, millele tuginevalt võiks piirata juurdepääsu sellele osale Eesti Vabariigi vastustest, mis ei sisalda Euroopa Komisjoni päringus esitatud teavet.

Lähtuvalt eeltoodust leiab ERHL, et teabenõude täitmisest keeldumine ei vasta AvTS § 23 lg-s

3 sätetatud põhjendatuse nõudele.

Samuti on eeldatavasti õigusvastane teabele juurdepääsupiirangute kehtestamine tervikuna. Kuna ka selle asjaolu kontrollimine ERHL poolt ei ole Sotsiaalministeeriumi põhjenduste puuduste ning põhjenduses õigusliku aluse märkimata jätmise tõttu aga võimalik, siis tuleb teabenõude täitmisest keeldumist pidada õigusvastaseks ka ainuüksi põhjenduste puuduste tõttu.

3.2.5) Teabenõude täitmisest keeldumist tuleb õigusvastaseks pidada ka taotletava teabe sisust lähtuvalt. ERHL soovib Sotsiaalministeeriumilt teavet selle kohta, missuguseid küsimusi esitas Euroopa Komisjon Eesti Vabariigile seoses ravimite jae- ja hulgiüügi valdkonnas kehtetatud omandipiirangutega ning piirangute vastavusega Euroopa Liidu õigusele. Samuti soovib ERHL teada Sotsiaalministeeriumi kaudu Euroopa Komisjonile päringule Eesti Vabariigi poolt esitatud vastuseid.

Sisuliselt käsitlevad Euroopa Komisjoni päring ning sellele antud Eesti Vabariigi vastus riigi selgitusi ja tõlgendusi Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasse kuuluva siseriikliku õiguse (ravimiseadus) kohta ja selle õiguse kooskõla kohta asjakohase Euroopa Liidu õigusega.

Väärrib rõhutamist, et seesugust informatsiooni ei saa pidada piiratud juurdepääsuga teabeks, kuna vastavalt MSVS § 2 lg 2 p-le 2 ning §-le 3 peaks Sotsiaalministeerium selle informatsiooni niikuinii alati selgitustaotlusele vastamise korras avaldama.

Pelgalt asjaolu, et käesoleval juhul eksisteerib see informatsioon Euroopa Komisjoni väidetavalt piiratud juurdepääsuga menetluse raames esitatud dokumenteeritud vastusena, ei saa olla aluseks teabele juurdepääsu võimaldamisest ja teabenõude täitmisest keeldumisele. Kuna teave eksisteerib juba olemasoleva dokumendi kujul, siis on selle esitamine ERHL-le teabenõude korras kõigile osapooltele ka menetluslikult kõige ökonoomsem.

Kokkuvõtvalt leiab ERHL, et Eesti Vabariigi poolt Euroopa Komisjoni päringu(te)le antud vastuste osas teabenõude täitmisest keeldumine on õigusvastane keeldumise põhjendamata jätmise ning juurdepääsupiirangute õigusvastasuse tõttu. Kui juurdepääsupiirangud peaksid siiski osaliselt olema kehtetatud õiguspäraselt, on teabenõude täitmisest keeldumine siiski õigusvastane põhjenduste puudumise tõttu ning kindlasti Eesti Vabariigi poolt Euroopa Komisjonile esitatud selgituste ehk sellise teabe osas, millele juurdepääsupiirangud ei laiene.

VAIDE ESITAJA NÕUE

- Kohustada Sotsiaalministeeriumi uuesti läbi vaatama ja otsustama ERHL teabenõude täitmine ning kohustada ministeeriumi teabenõude täitmiseks.
- Kui teabenõude täitmine täies ulatuses ei peaks olema võimalik palume alternatiivselt kohustada Sotsiaalministeeriumi täitma teabenõuet osaliselt teabe osas, mille suhtes juurdepääsupiirangud on kehtetatud õigusvastaselt või ei kehti (vähemalt Eesti Vabariigi poolt Euroopa Komisjoni päringule saadetud vastuse osas) ning ülejäänud osas põhjendama õigusaktides sätetatud nõuete kohaselt teabenõude täitmisest keeldumist.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Euroopa Komisjoni (komisjoni) EU Pilot 7590/15/GROW päring seoses osaluspiirangutega Eesti apteekides

Komisjon esitas 22.05.2015.a EU Pilot andmebaasi kaudu päringu 7590/15/GROW seoses apteekidele kehtetatud omandipiirangutega Eestis. Tegemist on ravimiseaduse (RavS) § 41 ja 42 olevate piirangutega, mis võeti vastu ravimiseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seadusega (RT I, 06.06.2014, 14) ja ravimiseaduse muutmise seadusega (RT I, 10.03.2015, 6).

EU Pilot on projekt, millega Eesti ühines 14.09.2010.a. Projekti eesmärgiks on kaebuste ja päringute kiirem ja tõhusam menetlemine ning EL õiguse rikkumiste lahendamine võimalikult varases staadiumis. EU Pilot andmebaasi kaudu edastab komisjon kodanike kaebused, päringud või komisjoni enda küsimused. Vastamiseks annab komisjon liikmesriigile aega 10

ERAELU KAITSE JA RIIGI LÄBIPAISTVUSE EEST

nädalat ning vastamine toimub Välisministeeriumi vahendusel sellesama andmebaasi kaudu. Komisjoni päringud EU Piloti raames ei ole avalikud tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001.a, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, artikli 4 punktist 2, mis annab komisjonile õiguse piirata ligipääsu dokumentidele, mille avalikustamine kahjustaks kohtumenetlust. Tulenevalt komisjoni EU Pilot suunistest liikmesriikidele on EU Piloti päringu puhul tegemist rikkumismenetluse ühe osaga (dialoog Eesti Vabariigiga komisjoni vahel), mistõttu kohaldub artikkel 4 punkt 2. Seetõttu on ka antud päringule kehtestatud ligipääsu piirang AvTS § 35 lõike 1 punkti 3 alusel.

Leiame, et antud teave kuulub komisjoni haldusalasse ning päringu tegijal on õigus pöörduda otse informatsioonivaldaja poole. Antud juhul on ERHL-il õigus pöörduda päringuga otse komisjoni poole või paluda, et Sotsiaalministeerium sellise palve komisjonile edastaks. Antud võimalusele oleksime järgnevas kirjas osutanud, kuid kahjuks ei saanud ERHL 22.12.2015.a saadetud vastusele ühtegi vastuväidet ega muud tagasisidet, mistõttu eeldasime, et antud vastus neid rahuldab.

Sotsiaalministeeriumi vastus EU Pilot 7590/15/GROW päringule

Sotsiaalministeeriumi vastus komisjoni päringule sisaldab piirangut viitega AvTS § 35 lõike 1 punktile 3, kuna tegemist on komisjoni menetluses pooleli oleva kohtumenetlusega. Oleme seisukohal, et antud teabe avalikuks tulek kahjustaks Eesti riigi välissuhtlemist -nimelt on komisjon toonud kohtuasjas LPN (ühinenud kohtuasjad C-514/11 P ja C-605/11 P) välja, et kohtueelse menetluse staadiumis kannab dokumentide avalikustamine riski, et see muudab protseduuri ennast ja viisi, kuidas edasi toimetatakse, kahjustades seeläbi menetluse läbiviimist, mistõttu on ligipääs neile dokumentidele artikli 4 punkti 2 alusel piiratud. Komisjon on rõhutanud, et EU Piloti protseduurid ja rikkumismenetluse protseduurid artikkel 258 TFEU järgi omavad sarnasusi, mistõttu on samalaadne lähenemine kohtueelse menetluse avalikustamise osas mõlemal juhul õigustatud.

Näeme samuti, et päringu vastuse puhul on tegemist päringu kordamisega sellises ulatuses, et tegemist oleks sisuliselt EL Piloti päringu enda avalikustamisega, mistõttu ei olnud võimalik andmete avalikustamine. Nimelt juhtis komisjon oma päringus korduvalt tähelepanu kohtupraktikale, eriti kohtuasjale C-84/11 (Susisalo). Susisalo kohtuasjas esitatud sisulisi väiteid on läbivalt meie vastuses käsitletud (sh 4. ja 5. peatükk), sh Susisalo kaasuses toodud viited varasemale kohtupraktikale (nt kohtuasjad C-570/07 ja C-571/07, Blanco Pérez ja Chao Gómez; kohtuasjad C-171/07 and C-172/07 Apothekekammer des Saarlandes jt), mille avalikustamine kannab eelkõige riski, et see mõjutab rikkumismenetluse eelset dialoogi komisjoni ja Eesti Vabariigi vahel.

Kuigi oleme nii komisjoni päringu kui ka vastuse avalikustamise osas ülaltoodud seisukohal, võib olla mõeldav ligipääsu võimaldamine dokumentidele ulatuses, mis ei hõlma viiteid eelmainitud infole (nt päringu vastuse peatükid 1-3 ja 6-7, ilma komisjoni küsimusteta).

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Avalik teave

Avaliku sektori tegevuse (sh eelarvevahendite kasutamise) selgus ja läbipaistvus on üks demokraatliku riigikorra aluseid. See võimaldab avalikkuse kontrolli avaliku võimu teostamise üle, eriti raha kulutamise otstarbekuse üle.

Antud juhul on vaieldamatult tegemist avaliku teabega. AvTS § 3 lg 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes juhul, kui selleks on seadusest tulenev alus.

2. Teabenõudele vastamine

2.1 Teabevaldaja on antud juhul selgitanud, et Euroopa Komisjoni päringud EU Piloti raames on salastatud, tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, artiklist 4 (2).

Kuna Sotsiaalministeeriumi vastus EU Piloti raames sisaldab ka Euroopa Komisjoni päringu materjali, on vastusel avaldamise piirang, tulenevalt AvTS § 35 lõike 1 punktist 3. Lisaks ei saa me avaldada vastuse sisu, kuna tegemist on Euroopa Komisjoni enda menetlusega, mis on

Väike-Ameerika 19 / 10129 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee

Registrikood 70004235

hetkel veel pooleli (ning vastuse näol on tegemist sisendiga EU Piloti andmebaasi, mis on Euroopa Komisjoni vastutusvaldkonnas).

Seega on teabevaldaja viidanud nii Euroopa Komisjoni dokumendile kohaldatavale juurdepääsupiirangu alusele, kui ka siseriiklikule juurdepääsupiirangu alusele, kui jätnud märkimata, et keeldutakse AvTS § 23 lg 1 p 1 alusel. Selguse huvides oleks võinud viidata ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, artikli 4 (2) konkreetsele alusele.

Märgime, et teabenõudele vastamiseks ei ole kehtestatud konkreetset vormi. Keeldumise puhul on oluline, et teabenõudjale oleks arusaadav keeldumise alus ja juurdepääsu piiramise alus. Põhjenduste ulatuse ja üksikasjalikkuse üle otsustab teabevaldaja. Kui teabenõudjale jäävad teabevaldaja selgitused ja põhjendused arusaamatuks, siis on võimalik küsida põhjendusi ning selgitusi teabevaldajalt, et veenduda oma õiguste võimalikus rikkumises.

Antud juhul on ilmne, et teabenõudja ei ole teabevaldaja selgitustest aru saanud, seega tuleb teabenõudjale edastada täiendavad selgitused, millest oleks arusaadav, et kogu soovitud teavet ei ole võimalik väljastada, sest tegemist on juurdepääsupiiranguga teabega.

Andmekaitse Inspeksioon ei nõustu teabevaldaja seisukohaga, et *antud teave kuulub komisjoni haldusalasse ning päringu tegijal on õigus pöörduda otse informatsioonivaldaja poole. Antud juhul on ERHL-il õigus pöörduda päringuga otse komisjoni poole või paluda, et Sotsiaalministeerium sellise palve komisjonile edastaks.* Küsitud teabe osas on teabevaldajaks Sotsiaalministeerium ja kui teabe väljastamisel tekib kahtlus, et see on juurdepääsupiiranguga, tuleb teabevaldajal endal konsulteerida komisjoniga, et see asjaolu välja selgitada.

2.2 Teabenõude täitmisest ei saa keelduda ainuüksi põhjusel, et küsitud dokument/teave sisaldab muu hulgas piiranguga teavet (vt ka Riigikohtu 23.10.2003. a otsust nr 3-3-1-57-03, RT III 2003, 32, 324, punkt 20). Kui on võimalik, siis tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale küsitud dokumendist/teabest, mida piirang ei puuduta (AvTS-i § 38 lg 2).

Antud juhul on teabevaldaja oma selgitustes Andmekaitse Inspeksioonile asunud seisukohale, et osaline teabe väljastamine on teostatav. Märgime, et teabevaldaja peab antud juhul analüüsima oma vastuses sisalduvat teavet koosmõjus Euroopa Komisjoni küsimustega ja lähtuvalt komisjoni seisukohast (kas tegemist on teabega, millele laieneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, artiklis 4 (2) sätestatu) väljastama teabe nii, et ei oleks võimalik teha järeldusi esitatud küsimuste kohata. Andmekaitse Inspeksioon on dokumendiga tutvunud ja nõustub teabevaldajaga, et selline teabe väljastamine on antud juhul teostatav.

Tulenevalt eeltoodust ei ole teabevaldaja teabenõuet nõuetekohaselt täitnud ja on jätnud hindamata võimaluse teave osaliselt väljastada.

/allkirjastatud digitaalselt/

Merit Valgjärv
juhtivinspektor
peadirektori volitusel